

Littner Zsolt

A koponya

A Jézus Urunk születése utáni 1923. évben Koncz György, a nagykikindai Kummenakker-féle téglagyár égetőmestere alaposan berúgott. Mentségére szolgálhat, hogy a neve napjának megünnepélése vitte őt ez istentelen cselekedetre.

Koncz uramról mindenki tudta, hogy a legjobb égetőmester, nem véletlenül bízta rá a Kummenakker tekintetes úr az összes kemencéje felügyeletét. Koncz Györgyről az is köztudomású volt, hogy nem fordulhatott elő olyan mechanikus komplikáció a gyárban, amit meg ne tudott volna oldani. Így volt ez már korábban, a Sztépánov-féle gőztéglagyárban is, ahol pedig nem égették, hanem gőzgéppel sajtolták a téglát. Onnan csábította el a Kummenakker tekintetes úr, mert Koncz György az égetéshez is remekül értett. Az égetőmester nem is szégyenlette találékonyságait és ügyes megoldásait felemlíteni, bár azokról enélkül is mindenki jól értesült. Rátartisága és dicsekvése azonban cselekvésre készítette barátait és ivócimboráit, és a György napi mulatság erre kitűnő alkalomnak ígérkezett.

A túlzásba vitt italozás nem volt tehát egészen véletlen. Barátai ugyanis tervet eszeltek ki a megleckéztetésére. Ez azonban nem lehetett valami egyszerű tréfa, olyasmit szándékoztak kitalálni, melyre Koncz égetőmester élete végéig emlékezni fog, és amely majd arra fogja figyelmeztetni, hogy illő szerénységgel viselje magát. Koncz György virtuskodó ember volt, főleg, ha némi ital is fűtötte a fejét. Barátai tehát fogadást ajánlottak neki. Ezt egyébként a Popovics Dusan javasolta, de már most le kell szögeznünk, hogy a tervnek semmiféle nemzetiségi éle nem volt, ugyanis Koncz égetőmester kitűnően beszélt a szerbet és a németet, és súlyt fektetett arra, hogy a más nemzethez tartozókkal is jó viszonyt ápoljon és mindenkivel az anyanyelvén értsen szót. Mondanunk sem kell, ez is tiszteletet és irigységet váltott ki a nagykikindai barátokból és ellenfelekből egyaránt.

Megállapíthatjuk, hogy Koncz György sokoldalúan tehetséges, határozott jellemű ember volt. Barátainak egyetlen lehetőséget a móresre tanításra az a tulajdonsága kínálta, hogy gyerekesen rettegett a kísértetektől. Ő maga is nevetett ezen néha, viccet faragott belőle, italos állapotban pedig néha fogadkozásokat tett, hogy őt ugyan semmilyen lidérc vagy rémalak meg nem ijesztheti. Mindenki tudta azonban, hogy csak félelmét próbálja leplezni. A fogadás lényege az volt, hogy Koncz György uramnak azon nyomban fel kellett kerekednie a temetőbe, és három fertályórán belül egy koponyával kellett visszatérnie. A tét: egy akó bor. Nem sokáig küzdött Koncz mesterben a virtus és a babona, hamar döntésre vitte a dolgot. Mely döntést aztán gyorsan meg is bánt, és a holdvilágos ösvényen a temető felé gyalogolva keserves átkokat szórt saját józanodó fejére, amiért ilyen könnyen hagyta magát belevinni ebbe az értelmetlen emberkedésbe. Elűthette volna tréfával a dolgot vagy ellenfogadást ajánlhatott volna. Barátai azonban ravaszul olyan időpontot választottak a felbujtására, mikor helyette már a bor hozta a határozatokat. Visszaút nem volt, büszke lelke nem engedte, hogy nevetség tárgyává váljon.

A Stájn-féle kripta volt az egyetlen hely, ahol a koponyák szabadon fellelhetőek voltak. A Stájn család már évtizedek óta elköltözött a környékről, nem volt, aki gondját viselje temetkezési helyüknek. A kripta ajtaja mindig nyitva volt, régebben sírablók feszítették fel és azóta sem tette be senki. Felesleges is lett volna, mert ahogy a helyiek mondogatták egymásnak borzongva, önszántából senki sem akar oda lemenni, aki lent van, az meg már nem tud kijönni. Koncz György megfogta az ajtót és vérének dobolását hallgatta homloka mögött. Erős volt a kísértés, hogy hazasétáljon. Aztán úgy tegyen, mint aki rettenetes részegsége miatt semmiféle fogadásra nem emlékszik. Tudta azonban, hogy barátai nem hinnének neki és háta mögötti összevetésekre adna alkalmat. Megindult tehát, parancsolva lábainak, előrehajolva, pókhálókat hessegetve, lefelé a lépcsőn. Legalább gyufát hozott volna. Még sohasem járt a kriptában, de azt mesélték, hogy odalent szanaszét hevernek a Stájnok csontjai. A lépcső alján megállt, és mivel úgysem látott semmit, behunyta a szemét. Lassan leült az utolsó lépcsőfokra és tapogatózni kezdett maga körül. Jézus irgalmaz, fohászzkodott, mert kezébe akadt egy koponya.

Ne bántsod, ez az én fejem, hallotta a vékony, síron túli hangot. Csattanós visszhangot vetett az egykori emberfő, ahogy a kripta tulsó felébe dobta. Nehezen fékezte a lábait, amelyek rugók módjára szerették volna felállítani és a kripta ajtajához felszöktetni. Még erősebben fohászzkodott és a kezét használva szeme helyett keresgélt tovább. Az egyéb csontoktól és törmeléktől könnyű volt megkülönböztetni a következő Stájn-fejet.

Ne bántsod, ez az én fejem, szólalt meg ismét a hang és Koncz György nem tudta fékezni hajító kezét, a félelmetes visszhang ismét feldübörgött és menekülésre készítette a rettenthetetlen égetőmestert. De csak három lépcsőfokot szaladt felfelé, gőgös lelke ismét úrrá lett feszülő ösztönein. Számot vetett végzetével, sorsát a Mindenható kegyelmébe ajánlotta, és egész testében való remegésén szégyenkezve visszalépett a kripta mélységébe és térdre ereszkedve újabb koponyát kapott a kezébe.

Ne bántsod, ez is az én fejem, hangzott fel a túlvilági panasz. Velem jössz, azanyádcsavarosúristenit, hát ennyi fejed már csak nem lehet! kiáltotta Koncz mester, mert az észszerűség mégiscsak előbbre való a babonánál. Négykézláb kapaszkodott vissza a kripta lépcsőin és rá sem nézve a kezében tartott koponyára, a viszontagságoktól kimerült végtagokkal, teljesen kijózanodva támolygott vissza a kocsmába. A baráti társaság szűnni nem akaró üdvivalgással fogadta, mikor a Kummenakker-féle téglagyár égetőmestere a koponyát közübük csapta az asztal közepére.

Sokáig tartotta magát a pletyka, hogy Koncz uram semmiféle rémekkel nem mérkőzött a névnap fogadás során a kriptában, hanem a Popovics Dusán gondoskodott számára kísértetjárásról, de ezt már senkinek sem áll módjában ellenőrizni. Arról sem tudunk, hogy Koncz uram megkapta-e a nyereményét, és ha igen, egyedül fogyasztotta-e el az akónyi bort. Annyi bizonyosnak tűnik azonban, hogy Koncz György égetőmester többé nem félt semmiféle lidércektől. A családi legendárium szerint ugyanis, hosszú évekkel később, végső órája közeledtével felpattant gennyes tüdőgyulladásából és ordítva kergette ki a halál angyalát házának ajtaján. Aki ezért kénytelen volt a következő éjszaka egy nyitva felejtett ablakon visszaóvakodni és álmában magával ragadni a szilaj égetőmestert.